

מכלל שנאמר "ודם זכחיד ישפך על מזבח", למדנו לניתנין במתן ארבע שאם נתנן במתנה אחת כיפר, בדיעבד. כי "ישפך" משמע שפיכה אחת, ונאמר בהיהא קרא "והבשר תאכל".

יכול אף הניתנין למעלה שנתנן למטה, כיפר בדיעבד? לכך צריכים אנו למעטו.

ודין הוא שיפסל בנתנו למטה ולא צריך לקרא. שהרי נאמרו דמים למעלה בחטאת בהמה, ונאמרו דמים למטה בחטאת העוף, שהזאת דמה בקיר המזבח למטה מחוט הסיקרא.

מה דמים האמורים למטה שנתנן למעלה לא כיפר, שנתמעט מקרא ד"חטאת היא", שאם שינה בה פסול, אף דמים האמורים למעלה, אם נתנן למטה לא כיפר?

לא דמו להדדי: אם אמרת בתחתונים שנתנן בנתינה למעלה, שאין סופן להגיע למעלה אילו עשאן כהלכתן. הלכך לא כיפר.

תאמר בעליונים שנתנן למטה, שיש מהן קרב למטה, שהשיריים מדם החטאת עתידים להינתן למטה על היסוד, לכן הייתי סבור שאם נתנן מתחילה למטה יכפרו, ולכן צריכין למעטו מקרא.⁶

דמים הפנימיים יוכיחו, שיש מהן קרב בחוץ, ששירי דם חטאות הפנימיות נשפכין ליסוד המזבח החיצון, ואם נתנן בתחילה בחוץ לא כיפר, שהפנימיים כתוב בהן קרא לעיכובא.

ומאחר ששנה עליו וכתבו, יכול יעכבנו, תלמוד לומר בשיריים דפר כהן משיח "ואת כל דם הפר ישפך", נתקן הכתוב משאר עבודות ועשאו "שירי מצוה", בכך ששינה הכתוב בלשונו ולא כתב "ושפך" דוגמת מה שכתב ביתר העבודות, כמו "ולקח" "והזה", לומר לך שאין השפיכה שוה לשאר עבודות, אלא שיריים אין מעכבין.

והוינן בה: וסבר רבי ישמעאל מיצוי חטאת העוף מעכב?

והתנא דבי רבי ישמעאל: נאמר בחטאת העוף "והנשאר בדם ימצה", ודרשינן: רק הדם הנשאר ימצה, שאם נשאר דם בגוף העוף, יש מצוה למצותו, ושאינו נשאר, כלומר, אם יצא כל הדם בהזאה, לא ימצה, אין צורך במיצוי. הרי שאינו מעכב!

ומתרינן: תרי תנאי הם שנחלקו אליבא דרבי ישמעאל.

אמר רמי בר חמא: האי תנא סבר שיריים מעכבי בחטאות הפנימיות.

דתניא: נאמר בחטאת בהמה "הכהן המחטא אותה יאכלנה", ודרשינן, רק "אותה" חטאת שניתן דמה למעלה כהלכתה על ארבע קרנות המזבח, אותה יאכל הכהן, ולא אותה חטאת שניתן דמה למטה במזבח.

אמרת, וכי מאין באת להכשיר הניתן שלא כהלכתו עד שצריך אתה להביא מקרא לפוסלו?

פסולה, ולמה לא נלמד משם לחטאת בהמה. ותירץ בחידושי רי"ז הלוי [מה א] שתירץ

6. הקשו התוס' הרי למדנו לקמן [סו א] שעולת העוף [הנעשית גם כן למעלה] שעשאה למטה

לעכב, בכל זאת אם עשאן בתחילה בחוץ [אם תחילת דמן נתן בחוץ] לא כיפר. קל וחומר לניתנין למעלה, שאין סופן חובה למטה, דשיריים לא מעכבי בחיצוניים, ועשאן בתחילה למטה, אינו דין שלא כיפר, ואכתי תיקשי קרא למעוטי למה לי?

אלא, מסיק רבא, הכי פירושא דברייתא: אין מזבח הפנימי ממרקן בלבד אלא פרוכת, שדמים הפנימיים טעונים תחילה הזאה על הפרוכת, והואיל וטעונים שתי עבודות לעכב הלכך חמירי לפסול כששינה ונתן בחוץ. מה שאין כן בניתנים למעלה, שאין טעונים אלא עבודת אחת לעכב, לתת דם בקרנות, הוה אמינא שאם נתנן למטה כשרים.

ולעולם שפיכת שיריים הפנימיים לא מעכבא לתנא דברייתא, ונדחית ראייתו של רמי בר חמא.

תנו רבנן: נאמר בפר יום הכפורים "וכלה מכפר". ודרשינן: אם כיפר, שנתן כל מתנות הדם, בלה, ואם לא כיפר לא בלה, שכולן מעכבות, דברי רבי עקיבא.

אמר לו רבי יהודה: מפני מה לא נדרוש כסדר המקרא, ונאמר: אם בלה כיפר, אם לא בלה לא כיפר, ללמד שאם חסר אחת מכל המתנות לא עשה ולא כלום?

והוינן בה: מאי בינייהו במה נחלקו רבי עקיבא ורבי יהודה?

והכי נמי בעליונים שנתנן למטה דין הוא שלא יכפרו, ומיעוטה למה לי?

לא דמי. אם אמרת בדמים הפנימיים שפסולין אם נתנן בחוץ, שהרי אין מזבח הפנימי ממרקן, שלא נגמרו בו כל מתנות הדם המעכבות אלא צריכין עוד לינתן במקום אחר [ולקמן מפרש איזה מקום הוא] הלכך חמירי.

תאמר בעליונים, שהרי קרנות המזבח ממרקות אותן שנגמרו בו כל מתנות המעכבות [דשיריים חיצוניים לכולי עלמא לא מעכבין], הלכך לא חמורים הם, והוה אמינא שאם נתנן למטה כשרים, תלמוד לומר "אותה", לדרוש: אותה שניתן דמים למעלה ולא שניתן דמה למטה [עד כאן לשון הברייתא].

ומדייק רמי בר חמא: מאי "שאיין מזבח הפנימי ממרקן" האמור בברייתא, איזה מתן דמים המעכב יש בו עוד? לאו, אלו שיריים. הרי דתנא דברייתא זו סבירא ליה דשיריים מעכבים בחטאות הפנימיות.

ודחינן: אמר ליה רבא לרמי בר חמא: אי הכי, דסבירא ליה לתנא דברייתא דשיריים מעכבים בחטאות הפנימיות מה זה שהשיב שאין ללמוד מדמים הפנימיים שכן אין גמר מתנות דמו בפנים, הלא אדרבה, כל שכן שיש ללמוד משם, דתיתי בקל וחומר:

מה שיריים הפנימיים, שסופן חובה בחוץ

שבעולת בהמה מלבד הדין שהדמים צריכים לינתן למעלה, יש גם דין נוסף שעבודת המיצוי עצמה צריכה להעשות למעלה, וכמו שלומדים לקמן "ומלק והקטיר ונמצה", מה הקטרה בראש

שבעולת בהמה מלבד הדין שהדמים צריכים לינתן למעלה, יש גם דין נוסף שעבודת המיצוי עצמה צריכה להעשות למעלה, וכמו שלומדים לקמן "ומלק והקטיר ונמצה", מה הקטרה בראש

הרי שלרבי יהושע בן לוי יש תנא האומר דשיריים מעכבי, ומוכח שהוא זה שאומר דפליגי בזה רבי עקיבא ורבי יהודה.

ודחינן: **אטו רבי יוחנן לית ליה הא סברא** שיש תנא האומר שיריים מעכבי? **והאמר רבי יוחנן: תנא רבי נחמיה למשנתו** דשיריים שהקריבן בחוץ חייב כרת משום זריקת חוץ, **כדברי האומר שיריים מעכבין**, הילכך עבודה היא להתחייב עליה בחוץ!?

אלא על כרחנו נצטרך לומר שרבי יוחנן דקאמר התם שרבי נחמיה הוא **"כדברי האומר שיריים מעכבין"**, כוונתו היא לתנא ששנה כן במקום אחר, **ולאו להני תנאי** דלעיל [רבי עקיבא ורבי יהודה].

ואם כן, **הכא נמי** איכא למימר איפכא, דרבי יוחנן הוא דאמר "שיריים מעכבין איכא בינייהו". ורבי יהושע בן לוי סובר שלפי כולם אין שיריים מעכבין, ומה שאמר רבי יהושע בן לוי **"לדברי האומר שיריים מעכבין"**, הוא תנא בעלמא, **ולאו להני תנאי**. ולדבריו, רבי עקיבא ורבי יהודה "משמעות דורשין איכא בינייהו" ולפי שניהם שיריים אינם מעכבים, ותנא אחר הוא זה שסבר ששיריים מעכבים.

ומשנינן: נחלקו בזה **רבי יוחנן ורבי יהושע בן לוי: חד אמר משמעות דורשין איכא בינייהו**, כיצד יש לדרוש מן הכתוב. שרבי יהודה לא משמע לו ללמוד מ"כפר" לכל המתנות שמעכבות, דדלמא מתנה אחת קאמר, אלא מ"כלה", דמשמע שכלה כל מה שכתוב בענין. אבל שיריים, דלא כתיב בפרשת יום הכפורים אלא נלמד מפר כהן משיח, לכולי עלמא לא מעכבי.

וחד אמר, **שיריים מעכבין איכא בינייהו**.⁷

רבי עקיבא סבר לא מעכבי, דדריש מ"כפר" לעבודות האמורות בענין דוקא, ורבי יהודה דריש מ"כלה" שגמר כל עבודותיו, שאפילו שיריים הנלמדין ממקום אחר מעכבי.

ואומרת הגמרא: **תפתיים**, יש להוכיח דרבי יהושע בן לוי הוא דאמר **שיריים דמעכבי**.

דאמר רבי יהושע בן לוי: לדברי האומר שיריים מעכבין אם נשפך הדם, אחר מתנות שבפנים וקודם שפרכת השיריים בחוץ,⁸ **מביא פר אחר**, ושוחטו כדי לשפוך ממנו שיריים שהרי מעכבין הם, ואינו מתחיל מבחוץ. שאם כן לאו שיריים הם, אלא, **ומתחיל בתחילה** במתנות שעל המזבח **בפנים**, ואת השיריים שופך בחוץ.

ליתן על מזבח הפנימי הרי כבר נגמרה כפרת המזבח, ומה שייך אחר כך להזות עליו שוב. וביאר שמאחר ושיריים מעכבין, אם כן לא נגמרה כפרתו עדיין, ומשום כך כשמביא עוד פר ומזה על המזבח שנית, הרי כשיתן לבסוף שיריים יהיה נחשב הכפרה בהזאה האחרונה שעל המזבח ממש כמו ההזאה הראשונה, ועל כן יש שם של שיריים עליהם.

7. רש"י מפרש שלרבי עקיבא דורשים אם כיפר מה שאמור בענין כילה.

והשפת אמת מבאר שהרי למדנו לעיל שאפילו לדברי האומר שיריים מעכבין, מכל מקום אינן מכפרים בעצמם, ואם כן דורש רבי עקיבא, אם כיפר כלומר שעשה את כל הנתנות שהם מכפרות בעצמם כילה.

8. המקדש דוד [כח א] מעיר שהרי כשגמר